Socialförsäkringsutskottets betänkande 1983/84:17

om anslag till administration av socialförsäkring m. m. (prop. 1983/84:100)

Utskottet behandlar i detta betänkande de i proposition 1983/84:100, bil. 7 (socialdepartementet) under litt. B. Administration av socialförsäkring m. m. upptagna anslagen B 1. Försäkringsöverdomstolen, B 2. Försäkringsrätter, B 3. Riksförsäkringsverket, B 4. Allmänna försäkringskassor och B 5. Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag, pensioner m. m., jämte motioner.

Administration av socialförsäkring m. m.

1. **Försäkringsöverdomstolen.** Utskottet tillstyrker regeringens under punkten B 1 (s. 28–29) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Försäkringsöverdomstolen* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 9 370 000 kr.

2. **Försäkringsrätter.** Utskottet tillstyrker regeringens under punkten B 2 (s. 29–31) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Försäkringsrätter* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 39 670 000 kr.

3. **Riksförsäkringsverket.** Utskottet tillstyrker regeringens under punkten B 3 (s. 31–34) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Riksförsäkringsverket* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 247 615 000 kr.

4. **Allmänna försäkringskassor**. Regeringen har under punkten B 4 (s. 34–37) föreslagit riksdagen att till Allmänna försäkringskassor för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 374 805 000 kr.

Motioner

I motion 1983/84:491 av Gullan Lindblad (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till minskning av antalet ledamöter i försäkringskassornas pensionsdelegationer med två ledamöter som en besparingsåtgärd.

I motion 1983/84:976 av Margareta Persson (s) och Barbro Evermo (s) hemställs att riksdagen begär att regeringen ser över pensionsdelegationernas sammansättning och sätt att arbeta.

I motion 1983/84:1572 av Karin Ahrland (fp) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i

motionen anförts om sjukkassans korrespondens angående ändrade löneinkomster.

I motion 1983/84:1601 av Ralf Lindström m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om möjligheter att utse medborgare av annan nationalitet till ledamot av försäkringskassas styrelse, pensionsdelegation eller försäkringsnämnd.

Utskottet

I varje försäkringskassa skall finnas en styrelse, en eller flera pensionsdelegationer samt försäkringsnämnder. Styrelse för allmän försäkringskassa består av ordförande och vice ordförande som utses av regeringen samt fyra ledamöter som utses av landstinget eller i vissa fall av kommunfullmäktige. Pensionsdelegation, som fattar beslut i ärenden om förtidspension, handikappersättning och vårdbidrag, består av åtta ledamöter. Dessa är ordföranden och vice ordföranden, som utses av regeringen, två av riksförsäkringsverket utsedda läkare, två av riksförsäkringsverket utsedda ledamöter som skall ha särskild erfarenhet av arbetsförhållanden och två av landstinget – eller i vissa fall av kommunfullmäktige – valda ledamöter. Försäkringsnämnd skall bestå av minst fem och högst sju ledamöter, som väljs av kommunfullmäktige. Ledamot av allmän försäkringskassas styrelse, pensionsdelegation eller försäkringsnämnd skall enligt 18 kap. 9 § lagen om allmän försäkring vara svensk medborgare.

Två motioner tar upp frågor som berör pensionsdelegationernas sammansättning. Gullan Lindblad framför i motion 491 som en besparingsåtgärd att antalet ledamöter i pensionsdelegationerna borde minskas med två. En sådan reducering kunde, enligt motionären, ske antingen med de av landstingen utsedda ledamöterna eller de av riksförsäkringsverket utsedda representanterna för arbetsmarknadens parter. Motionären beräknar att den föreslagna åtgärden skulle ge en besparing med ca 1,6 milj. kr. per år och hon begär förslag från regeringen i enlighet med det anförda. Margareta Persson och Barbro Evermo anför i motion 976 att det finns anledning att ifrågasätta om läkare skall ingå som beslutsfattare i pensionsdelegationer. Motionärerna framhåller att det har riktats kritik mot att läkarna i alltför stor utsträckning i praktiken avgör de enskilda ärendena, trots att deras kompetens är uteslutande medicinsk, inte social. Läkarnas kunnande skulle enligt motionärerna kunna tas till vara genom att de deltar som medicinskt sakkunniga vid pensionsdelegationernas sammanträden, men att de inte skulle ha beslutanderätt. Mot denna bakgrund begär motionärerna en översyn av pensionsdelegationernas sammansättning och sätt att arbeta.

Motion 1601 av Ralf Lindström m. fl. tar upp frågan om kravet på svenskt medborgarskap för att utses till ledamot i försäkringskassas styrelse, pensionsdelegation eller försäkringsnämnd. Mot bakgrund av att utländska medborgare har rösträtt i kommunalval efter tre års mantalsskrivning i landet

och samtidigt är valbara till kommunala beslutande organ saknas enligt motionärerna skäl att bibehålla kravet på svenskt medborgarskap för ovannämnda uppdrag. Motionärerna föreslår därför att kravet på svenskt medborgarskap i 18 kap. 9 § AFL omedelbart slopas, eller att dispensregler snarast införs. De begär ett tillkännagivande i enlighet med det anförda.

En gemensam arbetsgrupp för riksförsäkringsverket och Försäkringskasseförbundet har gjort en översyn av de förtroendevaldas medverkan i de allmänna försäkringskassornas verksamhet. Arbetsgruppens material har överlämnats till socialdepartementet för att ingå i underlaget för fortsatta överväganden i frågan. Regeringen har därefter tillsatt en arbetsgrupp för att slutföra utredningsarbetet om ökad medverkan av förtroendevalda vid beslut av försäkringskassa. Arbetet skall främst avse överväganden om medverkan av förtroendemän vid omprövning av vissa ärendegrupper inom bl. a. sjukförsäkringsområdet samt vid beslut om vissa åtgärder vid långa sjukfall m. m. I anslutning härtill bör enligt arbetsgruppens direktiv även göras en översyn av befintliga förtroendemannaorgan, varvid särskilt bör prövas möjligheterna att ersätta de nuvarande försäkringsnämnderna med ett mindre antal beslutsorgan.

Enligt utskottets mening bör de frågor som tagits upp i nu behandlade motioner kunna bli föremål för överväganden inom den av regeringen tillsatta arbetsgruppen. Utskottet föreslår därför att motionerna 491, 976 och 1601 överlämnas till nämnda arbetsgrupp.

För kontroll av den sjukpenninggrundande inkomsten har försäkringskassorna tidigare sänt ut en årlig inkomstförfrågan till samtliga försäkrade. I besparingssyfte har denna rutin emellertid upphört fr. o. m. juni 1983. Numera utsänds årlig inkomstförfrågan endast till försäkrade med maximal sjukpenning, beroende på ändringar i basbeloppet.

Karin Ahrland begär i motion 1572, yrkande 1, ett tillkännagivande om att försäkringskassornas inkomstförfrågningar borde upphöra av besparingsskäl.

Såsom ovan nämnts har den årliga inkomstförfrågan från försäkringskassorna utom i undantagsfall upphört fr. o. m. juni 1983. Enligt utskottets mening saknar därför motionsyrkandet aktualitet. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion 1572 yrkande 1.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisning till de allmänna försäkringskassorna.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förtroendevalda i de allmänna försäkringskassornas verksamhet*
   att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:491, 1983/

84:976 och 1983/84:1601 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande *årlig inkomstförfrågan från försäkringskassorna*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1572, yrkande 1,

3. beträffande *anslag till allmänna försäkringskassor*
att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100, bil. 7 punkten B 4 till *Allmänna försäkringskassor* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 374 805 000 kr.

5. **Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag, pensioner m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens under punkten B 5 (s. 37–39) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag, pensioner m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 62 500 000 kr.

Stockholm den 6 mars 1984

På socialförsäkringsutskottets vägnar
NILS CARLSHAMRE

Närvarande: Nils Carlshamre (m), Doris Håvik (s), Gösta Andersson (c), Börje Nilsson (s), Allan Åkerlind (m), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Elis Andersson (c), Ulla Johansson (s), Lena Öhrsvik (s), Siri Häggmark (m), Margó Ingvardsson (vpk), Nils-Olof Gustafsson (s), Ingegerd Elm (s) och Rune Backlund (c).

minab/gotab 78022 Stockholm 1984